

С.К. Осипова, ст. викл. (НТУ «ХПИ», Харків)

Т.В. Деділова, канд. екон. наук, доц. (ХНАДУ, Харків)

О.О. Носирєв, канд. геогр. наук, доц. (НТУ «ХПИ», Харків)

ОБҐРУНТУВАННЯ НОВОЇ МОДЕЛІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ПЛОЩИНІ ВЗАЄМОДІЇ СТЕЙКХОЛДЕРІВ

Сучасне українське суспільство знаходиться в складному трансформаційному процесі різних перетворень, зокрема освітніх. Наразі актуальним є питання функціонування системи вищої освіти та відповідність її реальному часу та змінним процесам у чисельних сферах життя суспільства у площині підготовки фахівців різного профілю.

Залежність конкурентоспроможності функціонування закладів вищої освіти України від трансформаційних освітніх процесів вимагає від усіх суб'єктів освітньої діяльності ініціативних дій з проектування механізмів докорінного реформування системи вищої освіти. В умовах інтенсивного розвитку та реформування системи освіти України, ефективність освітньої організації залежить від грамотно вибудованої взаємодії із зовнішніми та внутрішніми стейкхолдерами, оскільки зовнішнє середовище є джерелом ресурсів для організації й формує соціальне замовлення, а внутрішнє середовище є ресурсним потенціалом організації.

В основі правового регулювання освітньої діяльності на рівні вищої освіти покладено Закон України «Про вищу освіту», який визначає правові, організаційні, фінансові та інші засади функціонування системи вищої освіти в Україні.

За визначенням І. Баришевської та А. Корабахіної, «стейкхолдерами прийнято вважати безпосередньо чи опосередковано зацікавлених сторін, причетних до визначення пріоритетних напрямів розвитку вищої освіти, які мають вплив на їхній стан та інтереси (професійні, соціальні, фінансові)». На думку О. Жегус, стейкхолдерами у сфері вищої освіти варто вважати всю сукупність індивідуальних та організаційних суб'єктів, які мають необхідні ресурси, можливості; прямі або опосередковані потреби, інтереси, наміри, задоволення та реалізація яких засновані на взаємодії із ЗВО з приводу виробництва та споживання продуктів вищої освіти.

Із погляду держави поняття «якість вищої освіти» є перш за все рівнем знань та навичок випускника, які відповідають певним

стандартам. У процесі забезпечення якості вищої освіти держава взаємодіє із ЗВО шляхом застосування різних інструментів (ліцензування, акредитація, аудит, присвоєння наукових ступенів тощо) та вимагає від ЗВО наявності внутрішньої системи забезпечення якості. У свою чергу, ЗВО очікують від держави встановлення стратегічних цілей розвитку вищої освіти, розширення автономії ЗВО, надання правової підтримки та експертної консультації. Також надзвичайно важливою є фінансова підтримка з боку держави та спільні науково-дослідні проекти.

Кожна група стейкхолдерів має свою точку зору на визначення якості. Наприклад, студенти можуть асоціювати якість з освітньою програмою, за якою вони навчаються, із навчальним процесом, спільним студентським досвідом або з наявністю структур підтримки студентів у ЗВО. І навпаки, роботодавці, як правило, більше стурбовані якістю з точки зору кінцевого продукту, тобто кваліфікацією випускників. Викладачі, з іншого боку, можуть більше турбуватися про освітні стандарти та досконалість викладання навчальних дисциплін. Тому для того, щоб визначити якість й досягти встановлення культури забезпечення якості у вищій освіті, всі зацікавлені сторони мають бути залучені до обговорення з метою врахування усіх можливих потреб.

Подолати недоліки нинішнього концепту «якості вищої освіти» може конструктивістський підхід. За цією парадигмою якість освіти є результатом взаємодії внутрішніх й зовнішніх стейкхолдерів, тобто стосується освітнього середовища у його цілісності (учасників освітнього процесу, відносин між ними, змісту освіти, інституцій та інституційної культури тощо), а не лише результатів навчання.

Конструктивістська концепція робить акцент на урахуванні позицій й потреб стейкхолдерів у змісті освітніх програм та освітньому процесі. Варто зауважити, що наведене розуміння не відкидає доцільність існування певних зовнішніх нормативних вимог до змісту та процесу освіти, закріплених у стандартах вищої освіти або рамках кваліфікацій. Позиція стейкхолдерів важлива як для визначення цілей програми, так і безпосередньо її змісту (освітніх компонентів). Таким чином, поряд з оцінкою врахування позицій стейкхолдерів в елементах програми, має враховуватись також наявність внутрішнього логічного зв'язку між зазначеними програмними елементами (відповідність змісту програми її цілям). Розуміння очікувань, інтересів та потреб різних груп стейкхолдерів – це обов'язкова умова стійкого розвитку вищої освіти в сучасних умовах.